

Een weekje Lesbos

Hein Verkade

Ons plan was om in de voorjaarsvakantie een weekje naar Kreta te gaan. Bij het reisbureau bleek dat we tamelijk laat waren met boeken. Er was alleen nog een 4-persoons appartement in Skala Kallonis op Lesbos beschikbaar. De plannen werden bijgesteld en direct gereserveerd. Thuisgekomen eerst eens even gegoogled waar we nu precies terecht zouden komen. Al gauw blijkt dat ons appartement vlakbij een fantastisch vogelgebied ligt, en nog in de beste tijd van het jaar ook! Dit werd daarna alleen maar bevestigd door de enthousiaste verhalen van medevogelaars uit de vereniging. Het leek wel of de halve club er al was geweest.

Op 2 mei stijgen wij op richting Griekenland. Het eiland Lesbos is ongeveer zo groot als de provincie Utrecht en telt zo'n 100.000 inwoners. Het ligt slechts twaalf kilometer van de Turkse kust. Pas in 1912 wordt het na ruim vijf eeuwen overheersing op de Turken heroverd. Het is dan ook niet verwonderlijk dat er nog steeds veel militaire bases zijn op het eiland. Aangekomen krijgen we direct de sleutel van de huurauto en uitleg waar de toeter zit. Of we de auto bij terugkomst maar gewoon langs de weg willen zetten met het sleuteltje erin. Het leven is net zo moeilijk als je het zelf maakt, lijkt de Grieken op het lijf geschreven.

Skala Kallonis ligt aan een grote baai midden op Lesbos. Er lopen diverse riviertjes door het vlakke gebied en er ligt een uitgebreid complex met zoutpannen. De meest algemene soort blijkt de vogelaar zelf te zijn. Natuurlijk kom je dan ook oude bekenden tegen.

Wat direct opvalt is dat je overal om je heen Kuifleeuweriken hoort. Goede tweede en derde zijn de Grauwe Gors en de Zwartkopgors. De laatste heeft de sympathieke gewoonte om niet snel weg te vliegen waardoor ook de rest van ons gezin deze prachtige vogels uitgebreid kan bewonderen. De lucht is gevuld met Huiszwaluwen en Boerenzwaluwen. De laatste broeden in de restaurants tot boven de gedekte tafels! Zij worden in ons land uit hygiënische overwegingen zelfs niet meer in de veestallen getolereerd. Wij Nederlanders hebben last van een soort smetfobie. In de dorpen op Lesbos komen nog massaal Turkse Tortels en Huismussen voor. Soms zitten daar een paar prachtig getekende Spaanse Mussen tussen. De enige algemene kraaiensoort is de Bonte Kraai. Het ornithologisch hoogtepunt in de omgeving van Skala Kallonis is zonder meer het gebied met de zoutpannen met de zoete wateren en landerijen daaromheen. Er ligt een doodlopend weggetje

doorheen dat het meeste weg heeft van een soort vogelboulevard. Veel huurautootjes bewapend met teledenzen rijden stapvoets langs. Er is dan ook heel veel te zien. De zoutpannen zelf zijn het domein van vele honderden Flamingo's, Kluten en Steltkluten. Het brede kanaal direct naast het weggetje is gevuld met vele tientallen Bosruiters, Kemphanen, Krombekstrandlopers en Kleine Strandlopers.

Kemphanen, Krombekstrandlopers en Kleine Strandlopers.

Zij tanken bij op doortocht naar het hoge noorden. Hun kopjes zijn steeds onder water op zoek naar allerhande eetbaars. Een aantal strandlopers heeft een prachtig warmrood broedkleed. Tussen de Kemphanen zit er niet één met een kraag. Vermoedelijk zijn het allemaal vrouwtjes. Nederlands onderzoek heeft aangetoond dat mannetjes en vrouwtjes op verschillende tijden en langs verschillende trekroutes de weg naar hun broedgebieden volgen.

Een Engelse vogelaar komt met ingetogen enthousiasme op me af met de mededeling dat er een Sporenkievit is gesignaleerd. Deze soort broedt vanaf Turkije in oostelijke richting en is in Griekenland een zeldzame verschijning. Rond deze prachtige vogel lopen een aantal Roodkeelpiepers in het lage vochtige gras. Zij zijn net als de strandlopers op weg naar de noordkust van Siberië. Een Lachstern vliegt over.

Boven het open water foerageren groepjes Witvleugelsterns, Visdiefjes, Witwangsterns en Dwergsterns. Dwars door een wat droger gedeelte lopen de plaatselijke elektriciteitsdraden.

Hierop zitten gebroederlijk Boeren-, Oever- en Roodstuitzwaluwen te kwetteren. Er zitten ook een tiental wat grotere vogels tussen. Het blijken Roodpootvalken, turend naar de grond. Regelmatig duikt er een naar beneden en komt met een insect terug op het draad. De mannetjes vormen de

meerderheid. Zij ‘bidden’ soms net als een Torenvalk. Dan zijn de zilverkleurige handpannen in hun muiskleurige verenpak goed te zien. De vogels op de grond hebben duidelijk niets te vrezen van deze insecteneters. Veel Strandplevieren, Kortteenleeuweriken en Roodkeelpiepers lopen driftig heen en weer. Op de top van een bies zingt een Balkankwikstaart zijn eenvoudige liedje. Het is een opvallende verschijning met zijn felgele lijf en pikzwarte kop. Alsof dit alles nog niet genoeg is staan er ook nog een drietal Vorkstaartplevieren fier tussenin en vliegen op de achtergrond twee Grielen langs. Tsjonge, dit gaat mijn stoutste verwachtingen te boven. Daar komt nog bij dat werkelijk alle vogels zich heel goed laten bekijken. Je zou haast denken dat hier nooit wordt gejaagd.... Steeds komen er groepjes Bijeneters over en cirkelen een drietal Zwarte Ooievaars en een Slangenarend hoog in de lucht.

De volgende morgen staat er een fris noordenwindje en daardoor is het net geen strandweer. We besluiten het zuiden van het eiland te gaan verkennen. Het is een bergachtig gebied met in de dalen uitgebreide olijfwilgcomplexen. De hogere delen zijn spaarzaam begroeid met struiken en bomen. De plantengroei is in dit jaargetijde uitbundig. De donkerrode klaprozen bloeien in dichte velden die in de Bollenstreek niet zouden misstaan! Hiertussen allerlei gele en blauwe bloemen zoals Heelblaadjes, Korenbloemen en Kuifhyacinthen. Op de kale stenen liggen hagedissen in diverse maten en kleuren te zonnen. In de struiken zingt een vogeltje dat ik niet ken. Even later klimt hij naar boven en laat zich goed bekijken. Hij is effen beigegrijs en heeft een opvallend lange en licht snavel. Dit moet de Vale Spotvogel zijn. Wanneer je zijn liedje een beetje onder de knie hebt, blijkt deze oostelijke spotvogelsoort redelijk algemeen op Lesbos. De zang heeft nog het meest weg van onze Rietzanger, Een onverhard pad leidt ons een verlaten kale streek binnen. Er rizzelt een slang over de weg. Even later zien we een Slangenarend boven het gebied zweven. Er staan vier dames naast een auto door telescopen te turen. Het zijn Françaises, zo uit het mondaine Parijs geplukt. De taal is een probleem, maar met wat vogelboeken erbij proberen ze ons duidelijk te maken dat zij naar Rotsklevers kijken. Even later zien wij ze ook, met een Blonde Tapuit ernaast. Dit gebied blijkt het juiste biotoop voor nog een typisch oostelijke vogelsoort, de Bruinkeelortolaan. De oranjebruine vogel met grijze kop en baardstreep zit op een draad en heeft voer in zijn bek. Op meerdere plekken komen we de soort tegen. We rijden langzaam als Maaike ineens wijst naar een vogeltje vlak naast de auto. Heel langzaam draaien we de

raampjes open en zitten oog in oog met een hele familie Rotsklevers. Rusteloos hippen zij van rots tot rots maar komen steeds een jonge vogel voeren die op slechts enkele meters van de auto zit te wachten. Hij is duidelijk verwant aan onze Boomklever maar toont iets bleker. Janneke en Floortje hebben het ook prima naar hun zin want deze nieuwe soort betekent alweer een traktatie. We dalen langzaam af richting de zee en komen op een verlaten kiezelstrand terecht. Het water is nog koud maar er liggen genoeg steentjes om over het water te keilen. In de glinstering van het water vliegen steeds groepjes Yelkouan Pijlstormvogels naar het westen. Even later klinkt de opvallende roep van Alpengierzwaluwen in de lucht. Wou ! het zijn er wel meer dan honderd. Even plotseling als zij kwamen verdwijnen ze ook weer. Het zijn vast trekkers op doortocht naar het noorden. In een poeltje vlak achter het strand zitten stiekem een paar Ralreigers en een Woudaapje.

Woudaapje

Verderop rijden we een badplaatsje binnen. De terrasjes verraden dat hier in de zomer heel wat badgasten vertoeven, maar nu is het volkomen verlaten. Eén terras is open en we genieten van het uitzicht. Er stopt een pick-up waar de nieuwigheid van af is. Twee mannen stappen uit. Dit leidt tot grote hilariteit want de chauffeur tilt eerst de deur uit zijn auto, stapt uit, en hangt hem daarna weer terug. Hij lacht net zo hard mee en loopt weg met een doos gereedschap. Het leven is net zo moeilijk als je het zelf maakt. Kleine Plevieren baltsen ondertussen midden op het asfalt.

Buiten het plaatsje loopt de kustweg pal langs het strand. De struiken aan de andere kant zitten vol met Grauwe Klauwieren.

Zij zijn vast de nacht ervoor neergestreken na een lange tocht over zee. Na een aantal kilometers buigt de weg af de bergen in. We stappen regelmatig uit om te genieten van het mooie uitzicht en een sanitaire stop. Hierdoor lukt het om uitgebreid twee Dwergarenden te observeren, een lichte en een donkere vogel. We wanen ons in niemandsland. Des te verrassender is het als we uiteindelijk een dorp binnenrijden, Agiasos geheten. Het lijkt wel alsof de Twintigste Eeuw eraan voorbij is gegaan. We lunchen op het pittoreske pleintje als ineens de roep van een gierzwaluw klinkt. Maar is dit wel een gewone gierzwaluw? De roep klinkt iets lager en houdt ook wat langer aan. Gewone gierzwaluwen roepen 'sriee sriee'.

Het geluid boven Agiasos klinkt slechts eenmaal en wat ingetogener 'srieeuw'. De hoge bebouwing en nauwe straatjes gunnen me een beperkt uitzicht. Toch blijf ik kijken en ja hoor daar is heel even een gierzwaluw te zien. Een bredere, wittere kop en een 'maskertje' dat aan een Rotszwaluw doet denken. Dit moet een Vale Gierzwaluw zijn. Wij zijn allemaal in onze nopjes. Ik omdat het kennelijk mogelijk is om een Vale Gierzwaluw aan zijn geluid te herkennen en de meiden omdat het alweer een traktatie oplevert! Na een bezoek aan een heetwaterbron is het weer tijd om richting het appartement te gaan.

Via de hostess hebben de dames vernomen dat er aan de noordkant van Lesbos een ezeltocht gemaakt kan worden. Dus wordt een van de volgende dagen richting Molyvos afgereisd. Dit is een toeristisch plaatsje met wat meer vertier. Op een groezelig plekje naast een vuilnisbelt bevindt zich de 'ezelfarm' van Kostas.

bloemenpracht in de olijfboomgaard

Gedurende het toeristenseizoen rijdt hij dagelijks met zijn ezels en daarbuiten werkt hij in de olijfboomgaarden. Iedereen krijgt een ezel op maat. Een urenlange dwarszit zie ik niet zitten en besluit met de groep mee te lopen. Als zij na een paar kilometer van het pad afgaan haak ik af en

blijf in het berglandschap achter. Het geroezemoes van de groep verstomt langzamerhand. Nu hoor je de vogelgeluiden om je heen. De welluidende zang van de Orpheusgrasmus is in stereo te horen. Vanuit de dalen klinken overal Nachtegalen en de Zomertortels. Het is vrij warm en dus verstandig om gewoon te gaan zitten. Er wriemelt een vogeltje door de doornstruiken dat zich moeilijk laat bekijken. Dan maar een krentenbol erbij en wachten. Steeds komt het vogeltje weer terug en in een glimp meen ik een vrouwtje Baardgrasmus te herkennen. Het nest zit vast in de dichte struik naast me. Dan verschijnt een Roodkopklauwier die interesse heeft in de grashalmen die door de struik heen groeien. Hij pikt de haartjes van de aartjes, die vermoedelijk als nestbekleding gaan dienen. Dit gebeuren staat de Baardgrasmussen kennelijk niet aan. Nu verschijnt pa luid alarmerend met een bek vol voer bovenin de struik. Hij laat zich prachtig bekijken terwijl de Roodkopklauwier onverstoort door gaat met zijn werk. Na zijn vertrek juicht de Baardgrasmus van plezier en laat zelfs in de vlucht zijn krassende liedje horen. Dit liedje klinkt ook op andere plaatsen. De verborgen levende Baardgrasmus is hier algemener dan je denkt. Vijf Buizerden miauwen om het hardst rond een bergtop aan de overkant. Ook een Slangenarend mengt zich in het gewoel. Recht boven mij verschijnt nog een roofvogel. Wat is dit? een buizerd of toch een arend. De vogel heeft lange vleugels en bijna doorschijnende handpennen. Hierdoor vallen de zwarte okselvlekken extra op. Zijn staart is licht en een beetje oranje. Het is een Arendbuizerd! Nog maar net bekomen verschijnt een valk vanaf de zeezijde. Het silhouet doet denken aan een Torenvalk, maar hij is groter, grijzer en met de koptekening van een Boomvalk. Dit moet een Eleonora's valk zijn. Hij is zo vriendelijk om vlak naast de Arendbuizerd te gaan vliegen waardoor de twee goed te vergelijken zijn. Dit moet een mazzeltje zijn want Eleonora's valken verschijnen pas laat in het voorjaar vanuit Afrika. Zij hoeven geen haast te maken want hun broedseizoen is pas in augustus-september. Zij voeden hun jongen met zangvogeltjes die dan alweer op de terugweg zijn richting Afrika.

Na enkele uren besef je dat de ezels inmiddels zijn doorgelopen en dus wordt rechtsomkeer gemaakt. Onderweg zingen overal Merels en Vinken en in een hoge boom bewegen twee Staartmezen. Deze zijn veel donkerder dan die in Nederland. Langs de bergwand draaien Rotszwaluwen en hoog erboven zwoegt een Aasgier tegen de noordenwind op. De telefoon rinkelt. De dames zijn weer terug bij de farm. De vuilnisbelt is al in beeld als uit een boom een ruwe roep klinkt. Kijker erop en dan verschijnt

een Kuifkoekoek. Voorzichtig de telescoop opgezet en dan blijken het er twee te zijn. Doordat de boom nog niet zo ver in blad is zijn zij prachtig te zien. Grijsze kuif, crème borst en een geparelde donkergrijze rug. Eén vogel blijft steeds op zijn plaats zitten terwijl de ander door de takken hipt. Dan komt hij terug gaat op de rug van de ander zitten en voert van bovenaf een rups. Er wordt niet gepaard. Dit ritueel herhaalt zich vele malen. Het is vast een onderdeel van de paarvorming. Dan wordt het tijd om weer in te pakken, de ezelfarm is vlakbij. Bij terugkomst is de stemming van iedereen opperbest. De ezeltocht was een enorm succes en voor herhaling vatbaar. Dit moest natuurlijk gevierd worden, ditmaal met ijs op een miniatuur balkonnetje in Molyvos met vergezicht

over de Egeïsche Zee. Twee langsvliegende Audouins Meeuwen zijn een welkome verrijking van het meeuwenpalet.

De dagen hierna gaan de Arendbuizerd en de Eleonora's valk op herhaling boven ons appartement. De vogelaars in het appartement onder ons worden gewaarschuwd en gezamenlijk bekijken we de luchtshow. Ook verschijnen er nog drie Zwarte Ooievaars alsof het allemaal nog niet genoeg is geweest.

Natuurlijk hebben we nog lang niet alles gezien op Lesbos. Dit is een goede reden om nog eens terug te gaan naar dit fantastische eiland. Nadat de huurauto is achtergelaten met het sleuteltje erin zitten we alweer in het vliegtuig. De week is omgevlogen.

Mussen

't Is maar een mus, hij mist het imposante
en ook de kleur is braaf, eentonig gestoffeerd.
Maar ik geef toe: het zijn brutale klanten
en het pikken van de tafel is volleerd.

't Is maar een mus, gewoner dan 't gewone;
ver hoef je voor een musje niet te gaan.
Maar ik geef toe: hun brabbelkunsten tonen
gezelligheid. Dàt vind ik best wel gaan.

't Is maar een mus, een vogel van de daken
en altijd is hij in de straat present.
Maar ik geef toe: als mussen ophef maken,
dat heeft wel iets; ze tonen temp'rament.

Gert Slager

